

ХРОНІКА

ПРО ВСЕРОСІЙСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ “ГЕОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ В ОБСТАНОВКАХ СУБДУКЦІЇ, КОЛІЗІЇ І КОВЗАННЯ ЛІТОСФЕРНИХ ПЛИТ” ТА 60-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ АКАДЕМІКА ОЛЕКСАНДРА ІВАНОВИЧА ХАНЧУКА

О. Матковський, М. Павлунь, А. Сіворонов

На запрошення одного з випускників геологічного факультету Львівського університету, нині академіка РАН Олександра Івановича Ханчука, автори цієї хроніки з 18 по 26 вересня 2011 р. мали змогу побувати в дуже цікавому з геологічного погляду і багатому на природні ресурси Приморському краї далекосхідного регіону Російської Федерації, населення якого майже на дві третини є вихідцями з України (так званий Зелений Клин).

Уранці 18 вересня ми приземлилися в аеропорту Владивостока – столиці Приморського краю, де нас зустріли, крім О. Ханчука, ще двоє наших випускників – Володимир Лосев¹ з дружиною Галиною Стронською, які були нашими постійними гідями. Після розселення і короткого відпочинку в цей день разом з нашими гідями ми ознайомилися з Владивостоком, який є найбільшим портом на Тихоокеанському узбережжі Росії і величезним транспортним вузлом далекосхідного регіону та однією з важливих військово-морських баз держави. Окрасою міста є бухта Золотий Ріг – складова частина Амурської й Уссурійської заток, що омивають його із заходу і сходу. Бухту ми оглянули з оглядової площадки, з якої відкривається також краєвид на острів Руський і протилежний бік Амурської затоки. Ми також оглянули Меморіал “Підводна лодка”, Центральну набережну, Корабельну і Привокзальну площі.

Наступного дня – 19 вересня – ми відвідали Далекосхідний геологічний інститут Далекосхідного відділення Російської академії наук і взяли участь в урочистому засіданні вченої ради інституту, присвяченому 60-річчю від дня народження його директора і першого заступника ДСВ РАН академіка Олександра Івановича Ханчука. Його відкрив заступник директора інституту і надав слово ювіляру, який дуже стисло розповів про свій життєвий і творчий шлях з демонстрацією найважливіших подій. Подамо головні моменти з його біографії і наукового злету.

Народився Олександр Ханчук 19 вересня 1951 р. в м. Малоріта Брестської обл. сусідньої нам Білорусі. Після закінчення середньої школи вступив на геологічний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка, який з відзнакою закінчив 1976 р. за спеціальністю геологічне знімання і розшуки родовищ корисних копалин. З великою теплою він згадував про своє навчання у школі та університеті.

¹ Володимир Лосев закінчив геологічний факультет 1981 р. і відтоді працює у м. Владивосток, нині добре відомий геолог-практик на Далекому Сході. Дружина Галина закінчила геологічний факультет 1978 р. Нині на заслуженому відпочинку.

У центрі м. Владивосток: А. Сіворонов, М. Павлунь, Г. Стронська, О. Матковський.

З 1976 р. його життєвий шлях і творча діяльність пов'язані з Далекосхідним геологічним інститутом, в якому пройшов такий шлях – стажер-дослідник, молодший науковий співробітник, завідувач лабораторії (1986), заступник директора з наукової роботи (1988), виконувач обов'язків директора інституту (1993), директор інституту (1996), заступник голови Далекосхідного відділення РАН (2001), перший заступник директора ДВС РАН (2008), член Президії РАН (2008). У 2004–2009 рр. був обраний президентом Міжнародної асоціації з вивчення генезису родовищ, співкерівником міжнародних проектів зі складання геодинамічних і металогенічних карт Східної Азії, Аляски і Канадських Кордильєрів, головним редактором журналу “Тихоокеанская геология” (досі).

Наукові інтереси О. Ханчука – геологія, петрологія і металоге́нія. У 1982 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата геолого-мінералогічних наук, а 1993 – докторську дисертацію на тему “Геологічна будова і розвиток континентального обрамлення Північного Заходу Тихого океану”. У 1997 р. обраний членом-кореспондентом РАН, а 2006 р. – дійсним членом. Він автор понад 330 наукових публікацій, у тому числі 10 монографій, зокрема, під його керівництвом і безпосередньою участю 2006 р. видано двотомну монографію “Геология Востока России”, яку, по суті, вважають енциклопедією сучасних уявлень про геологію регіону.

Академік О. Ханчук зі своїми вчителями О. Матковським, А. Сівороновим і колегою М. Павлуном.

З нагоди 60-річчя від дня народження академіка О. Ханчука вітають представники геологічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

Академіка О. Ханчука вітають науковці Сибірського відділення Російської академії наук.

Після виступу ювіляра почалися численні привітання з різноманітними нагородами і подарунками. Перші з них прозвучали від Президії РАН з врученням урядової нагороди. Їх виголосили академіки В. Сергієнко (голова ДСВ РАН), О. Гліко (академік-секретар відділення наук про Землю) і А. Андріанов (заступник голови ДСВ РАН). Далі виступили: велика група учених (десять осіб) Сибірського відділення РАН – академіки Р. Сагдеев (перший заступник голови СВ РАН), М. Епов (заступник голови СВ РАН), М. Добрецов (голова об'єднаної вченої ради наук про Землю), М. Кузьмін (директор інституту геохімії ім. О.П. Виноградова) та ін.; учені Уральського відділення РАН – академік В. Коротєєв (член Президії УрВ РАН), член-кор. РАН В. Анфілогов (директор Інституту мінералогії) і П. Мартишко (директор Інституту геофізики), представники московських геологічних інститутів РАН – член-кор. О. Гвішіані (директор геофізичного центру), Л. Лобковський (заступник директора Інституту океанології ім. Т.П. Ширшова) та С. Соколов (заст. директора Геологічного інституту); гості зарубіжних країн і наша група; різні організації Приморського краю (Далекосхідний федеральний університет, Департамент освіти і науки та ін.). Тепло вітали Олександра Івановича його колеги по Далекосхідному відділенню, представники понад 30 інститутів та інших організацій, а також співробітники очолюваного ним Далекосхідного геологічного інституту. Завершилися урочистості концертом-вітанням інститутської художньої самодіяльності.

У цей день в інституті ми ознайомилися з роботою деяких лабораторій (гемології, регіональної термобарогеохімії, експериментального і теоретичного моделювання геологічних процесів та ін.) та з мінералогічним музеєм, який вважають великим науково-просвітницьким центром Далекого Сходу. У ньому експонують справді унікальні колекції Далекосхідного регіону Росії і Тихого океану, представлені зразками різних типів гірських порід і руд, мінералів та викопної фауни і флори. У цей же день ми були за-

прошені на колективну вечерю в честь ювіляра, яку супроводжувала музика і концерт артистів Далекого Сходу.

Двадцятого–двадцять другого вересня відбулася Всеросійська конференція з міжнародною участю на тему “Геологічні процеси в обстановках субдукції, колізії і ковзання літосферних плит” у Будинку офіцерів Тихоокеанського флоту. З ранку першої половини дня 20 вересня пройшла реєстрація учасників з врученням програми засідань і опублікованих матеріалів, у тому числі по маршрутах екскурсій, і відкриття конференції. З вітальними словами виступили академіки О. Ханчук і О. Гліко.

У цей же день відбулися ранкове і вечірнє засідання пленарної сесії, на якій заслухано 12 доповідей: *Ханчук О.І., Мартинов Ю.О.* (Далекосхідний інститут) “Тектоніка і магматизм меж ковзання океанічних і континентальних літосферних плит”; *Гордєєв Є.І.* (Інститут вулканології і сейсмології) “Динаміка і будова зон субдукції”; *Ярмолюк В.В.* (Інститут геології рудних родовищ, петрографії, мінералогії і геохімії); *Кузьмін М.І.* (Інститут геохімії ім. О.Т. Виноградова) “Західноокеанський тип конвергентних меж літосферних плит”; *Федоровський В.С.* (Геологічний інститут), *Склярів С.В.* (Інститут земної кори СВ РАН) “Анатомія зон косої колізії (на прикладі Ольхонської колізійної системи, Західне Прибайкалля)”; *Голозубов В.В., Сімоненко В.П., Малиновський О.І.* (Далекосхідний геологічний інститут) “Про виявлення обстановок ковзання літосферних плит у структурах орогенних поясів”; *Горячов М.О.* (Північно-Східний комплексний науково-дослідний інститут) “Родовища золота меж ковзання літосферних плит”; *Лобковський Л.І.* (Інститут океанології) “Тектоніка деформованих літосферних плит – узагальнення класичної концепції і нова методологія кількісного геодинамічного аналізу”; *Гвішіані О.Д.* (Геофізичний центр) “Результати прикладання нечіткої кластеризації до гравітаційних даних у регіоні Молуккського моря”; *Соколов С.Д.* (Геологічний інститут) “Тектоніка Південноаннойської структури і проблема походження Амеразійського басейну”; *Верніковський В.А., Верніковська А.Є., Метелкін Д.В., Матушкін Н.Ю.* (Інститут нафтогазової геології і геофізики і Новосибірський державний університет) “Формування покрово-складчастих поясів в обрамленні Сибірського кратону: геодинаміка, еволюція магматизму і рудоутворення”; *Кемкін І.В.* (Далекосхідний геологічний інститут), “Акреційні призми давніх зон субдукції”; доповідь спонсора: *Щербаков К.Г., Якубовська А.Я.* (Шімадзу Європа ГМБХ) “Визначення хімічного і фазового складу геологічних зразків інструментальними методами аналізу (на прикладі обладнання “Шімадзу”)”.

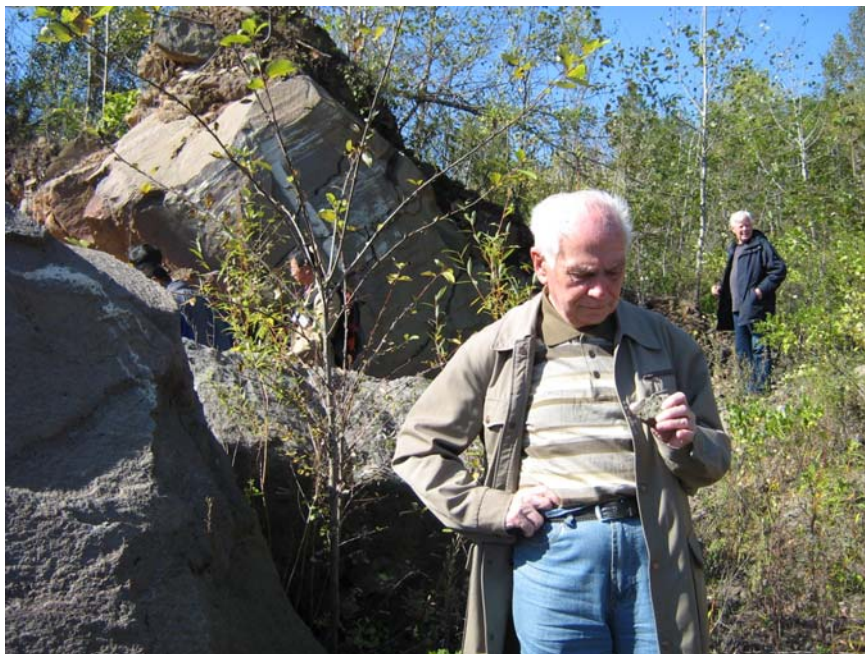
У наступні два дні працювали чотири усні секції: 1) геологічна будова, стратиграфія і літологія зон субдукції, колізії і ковзання літосферних плит та динаміка їхньої взаємодії; 2) магматизм і метаморфізм в обстановках субдукції, колізії і ковзання літосферних плит; 3) рудоутворення на межах субдукції, колізії і ковзання літосферних плит; 4) дослідження геологічних структур і процесів за допомогою математичних, геофізичних, супутникових та інших методів і одна стендова секція. На усних секціях заслухано понад 70 доповідей, на стендовій продемонстровано майже 50 доповідей. Серед них були і доповіді представників інших країн, зокрема, Китаю, В’єтнаму, Індії і Німеччини. В другій половині дня 22 вересня відбулася загальна дискусія і закриття конференції. Тематика доповідей на конференції охоплювала різні аспекти вивчення геологічних процесів у зонах субдукції, колізії і ковзання літосферних плит, а саме – динаміку взаємодії, геологічну будову, стратиграфію і літологію, особливості магматизму, метаморфізму і рудоутворення. За діапазоном віку охоплена практично вся історія Землі – від раннього докембрію до сучасного.

Перед відплиттям у морську екскурсію з бази ВМФ Далекого Сходу: М. Павлунь, О. Матковський, дружина О. Ханчука Олена, А. Сіворонов, В. Лосев, Г. Стронська.

М. Павлунь, О. Матковський, О. Сіворонов у мінералогічному музеї виробничого об'єднання Приморгеологія.

О. Матковський на відслоненні під час екскурсії на Сіхоте-Алінь.

А. Сіворонов і М. Павлунь під час екскурсії на геологічних об'єктах Сіхоте-Аліня.

Двадцять третього вересня відбулася морська екскурсія на двох катерах, під час якої учасники конференції милувалися природою цього чудесного краю, а дехто навіть міг скупатися або хоч помочити ноги у Японському морі; 24–25 вересня була організована автобусна геологічна екскурсія за маршрутом Владивосток–Находка з нічлігом на базі відпочинку Далекосхідного геологічного інституту, під час якої учасники конференції оглянули низку цікавих і важливих геологічних об'єктів краю, продовжили біля геологічних відслонень обговорення деяких спірних питань, які розглядали на конференції.

У Владивостоці цікавими і вражаючими були наші екскурсії в геологічний музей виробничого геологічного об'єднання Приморгеологія, у якому експонують унікальні колекції мінералів, гірських порід і руд з родовищ Далекого Сходу, а також Океанаріум, у якому відображене все багатство і розмаїття морів та океанів. Неперевершені були наші враження від ознайомлення та огляду мінералогічних зразків у приватних колекціонерів Владивостока.

На завершення нашої інформації хотілось би висловити щиру вдячність Олександрю Ханчуку за запрошення і спонсорування нашої поїздки на Далекий Схід, за увагу і теплоту прийому. Велике спасибі нашим гідам Володимиру Лосеву і Галині Стронській за майже щоденне спілкування аж до відправки літака з Владивостока.